

Царьов О. С.

гр. ФК- 6117

Одеський торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету
Науковий керівник – к.е.н., ст. викладач Степанова Д. С.

СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Початком становлення та створення фондового ринку України стала поява закону України «Про цінні папери і фондовий ринок». Цим законом зазначено, що фондовий ринок – це сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів похідних (деривативів) [1].

Фондовий ринок у будь-якій країні характеризується, насамперед, показниками капіталізації, обсягом біржової торгівлі цінними паперами, кількістю цінних паперів, що перебувають в обігу на фондових біржах.

За результатами торгів на організованому ринку у 2017 році обсяг біржових контрактів з цінними паперами склав 205,8 млрд грн. Порівняно з даними аналогічного періоду 2016 року обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі зменшився на 14,4 % або на 38,1 млрд грн. [2].

Найбільший обсяг торгів за фінансовими інструментами на організаторах торгівлі протягом 2017 року зафіксовано з державними облігаціями України – 189,6 млрд грн. (92,1 % від загального обсягу біржових контрактів на організаторах торгівлі протягом поточного року) [2].

Протягом 2017 року на організаційно оформленому ринку спостерігалася консолідація торгівлі цінними паперами. Так, із 8 функціонуючих фондових бірж в Україні лише дві – «Перспектива» та «ПФТС», відзначалися істотними обсягами торгів, контролюючи більш ніж 96 % вартості біржових контрактів.

Обсяг біржових контрактів з цінними паперами протягом 2017 року на організаторах торгівлі на вторинному ринку становив 98,2 % від загального обсягу біржових контрактів протягом зазначеного періоду.

Аналіз динаміки розвитку фондового ринку України характеризувався значним зростанням обсягів випуску цінних паперів. У 2017 році загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів, зареєстрованих Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, становив 353,68 млрд грн., що більше на 132,51 млрд грн. порівняно з відповідним періодом 2016 року (221,17 млрд грн.).

Комісією зареєстровано 118 випусків акцій на суму 324,8 млрд грн. у 2017 році, порівняно з аналогічним періодом 2016 року обсяг зареєстрованих випусків акцій збільшився на 125,5 млрд грн. [2].

Найбільшими емітентами, які зареєстрували випуск акцій у 2017 році стали: ПАТ «ПРИВАТБАНК» та ПАТ «Ощадбанк», які проводили операції з метою збільшення статутного капіталу.

Комісією протягом 2017 року зареєстровано 114 випусків облігацій підприємств на суму 8,35 млрд грн.. Порівняно з аналогічним періодом 2016 року обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств збільшився на 2,8 млрд грн.

У 2017 році Комісією зареєстровано 2 випуски опціонних сертифікатів на загальну суму 32,45 млн грн. Протягом відповідного періоду 2016 року зареєстровано 9 випусків на суму 198,88 млн грн. Протягом 2017 року обсяг випусків інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів, зареєстрованих Комісією, становив 6,26 млрд грн., що більше на 0,89 млрд грн порівняно з даними за аналогічний період 2016 року.

У 2017 році обсяг випусків акцій корпоративних інвестиційних фондів, зареєстрованих Комісією, становив 13,71 млрд грн., що більше на 2,98 млрд грн. порівняно з даними за аналогічний період 2016 року.

З початку реєстрації за станом на 31.12.2017 кількість зареєстрованих корпоративних та пайових інвестиційних фондів становила 2 337 інститутів спільного інвестування, з них:

539 – корпоративних інвестиційних фондів;

1 798 – пайовий інвестиційний фонд.

Фондовий ринок забезпечує рух капіталу шляхом обігу різноманітних видів цінних паперів та їх похідних. Через механізми фондового ринку формуються пропозиція і попит на інвестиційні ресурси, відбувається їх акумуляція та перерозподіл з метою економічного зростання. У 2016 році обсяг торгів на ринку цінних паперів за участю нерезидентів становив 413,32 млрд грн. Зацікавленість іноземних інвесторів до українських активів у 2016 році зросла на 19,76% порівняно з 2015 роком. Але, у 2016 році на фоні незначного зменшення загального обсягу торгів на ринку цінних паперів частка операцій за участю нерезидентів збільшилася з 15,88% у 2015 році до 19,43% у 2016 році.

Основний приріст обсягу торгів на ринку цінних паперів за участю нерезидентів у 2016 році відбувся за рахунок операцій, проведених у III кварталі, за результатами якого сформовано 66,62 % річного обсягу торгів. На біржовому ринку протягом 2016 року частка обсягу торгів за участю нерезидентів коливалася в межах мінімального значення – від 3,37 % у червні до максимального значення 17,80 % у листопаді. Протягом останніх років обсяги продажу цінних паперів нерезидентами переважають обсяги придбання. У 2016 році обсяг операцій з продажу цінних паперів нерезидентами збільшився на 35,38 % порівняно з показником 2015 року [3].

У 2016 році спостерігався відтік капіталу іноземних інвесторів з фондового ринку України: сальдо торговельних операцій за участю нерезидентів у річному підсумку становило – 84,88 млрд грн. Іноземні інвестори виводили капітал з фондового ринку, продаючи акції (сальдо становило –76,52 млрд грн). Після проведення аналізу протягом 2016 року найбільше позитивне сальдо обсягу залучених інвестицій нерезидентами спостерігалось у лютому (+8,9 млрд грн.). При цьому липень характеризувався зниженою активністю нерезидентів: сальдо становило -79,14 млрд грн. У структурі обсягу залучених інвестицій за участю нерезидентів з розподілом за країнами світу найбільший обсяг належав Кіпру, в якому річне сальдо становило +7,70 млрд грн. [3].

Протягом останніх років простежується тенденція щодо збільшення загальної номінальної вартості цінних паперів, які належать власникам-нерезидентам. За даними депозитарних установ за 2016 рік, сумарний обсяг номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам цінних паперів, становить 1 676,25 млрд грн. Зокрема, номінальна вартість цінних паперів, які належать власникам-нерезидентам, становила 308,49 млрд грн. Темп росту номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам-нерезидентам, з 2012 по 2015 роки коливався в межах від 102,02 % до 138,64 %.

Найбільший обсяг номінальної вартості цінних паперів власників-нерезидентів, які володіли значними пакетами акцій емітентів (10 відсотків і більше статутного капіталу), наприкінці 2016 року зафіксовано серед представників таких країн, як Росія (29,83 %), Кіпр (15,89 %) та Люксембург (5,40 %) [3].

У цілому, варто зазначити, що фондовий ринок України відносно молодий, поступово розвивається на його розвиток впливає багато факторів, які потребують постійного вивчення, що і буде метою подальших досліджень.

1. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-IV (зі змінами від 17.09.2015 №701-VIII) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3480-15> 2. Офіційний сайт національної комісії з цінних паперів та фондового ринку : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nssmc.gov.ua/> 3. Річний звіт за 2016 рік національної комісії з цінних паперів та фондового ринку: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.google.com.ua/search?source=hp&ei=8A-4WtWtMIO3sQG->